

JEUGD EN V.U.

Inleiding van den heer G. Vermeer te Maasland,
voor de J. V. aldaar gehouden.

DE VRIJE UNIVERSITEIT

1. Haar voorgeschiedenis.
2. Oprichting en stichting der V.U.
3. Betekenis der V.U.
4. Jeugdverenigingen en de V.U.

1. De voorgeschiedenis der V.U.

Hoe was de toestand aan de openbare Universiteiten, die Nederland vóór de stichting van onze Vrije Universiteit kende? Evenals thans nog waren er ook toen reeds drie Rijks-universiteiten, n.l. te Groningen, Utrecht en Leiden. Maar de wetenschapsbeoefening en het onderwijs aan genoemde Universiteiten werd helaas niet gedragen door de beginselen van Gods Woord. De gehele geest van het Hoger Onderwijs aan deze Rijks-universiteiten was doortrokken van moderne wereld- en levensbeschouwingen en inzonderheid het onderwijs in de Theologie was, op enkele uitzonderingen na, geheel in handen van mannen die of vijandig of vreemd waren aan de Gereformeerde belijdenis. Wat moest er zodoende van de studenten, die zich aan deze instellingen lieten inschrijven, terecht komen? Voor professoren van positief Christelijke beginselen was in het algemeen aan die Universiteiten geen plaats. Nu was er, om het bederf van het Hoger Onderwijs te stuiten, maar één weg, n.l. die van het stichten van een eigen Universiteit. Maar om tot die daad te komen, was geloofsmoed nodig, die, trots grote bezwaren, kon doorzetten.

Niet ziende op de onzekere toekomst met diverse moeilijke vraagstukken, maar alleen gedreven en gesterkt door de kracht van hun beginsel hebben Dr A. Kuyper en Dr F. L. Rutgers het zo grote en nodige werk aangevangen. 'Het werk zal niet mislukken, als wij persoonlijk maar bereid zijn er bij onder te gaan', dat was de taal van de stichters die ons de V.U. nalieten.

Zo komen we dan aan punt 2: De stichting der V.U.

Reeds in 1870 kwam dr Kuyper met de idee, om een vrije Christelijke Hogeschool te stichten. Voor een ogenblik scheen het alsof de gehele orthodoxie tot samenwerking bereid was; toch trokken velen zich terug, toen het er op aankwam. Zij wilden met

Kuyper, die al beslist voor de Gereformeerde beginselen partij koos, niet in zee gaan. Dat de oprichting van een eigen Universiteit door deze dingen steeds dringender eis werd, behoeft geen betoog. De voorbereidingen, die nodig waren om de reeds bestaande plannen werkelijkheid te doen worden, werden met bekwamen spoed getroffen. Na veel plannen en voorstellen kwam het den 5den December 1878 te Utrecht tot oprichting van de Vereniging voor Hoger Onderwijs op Gereformeerden grondslag. Daarmee was er wel de Vereniging, maar nog niet de Universiteit. Aan alle Gereformeerden werd een circulaire gezonden, waar o.a. in stond:

'U mitsdien tot medewerking aan een zoo grootsche taak oproepende, ligt het ons dan ook op het hart, U allereerst in den Naam des Heeren te bidden, dat ge elk in Uw kring deze stichting van een Gereformeerde Hoogeschool tot een onderwerp van bespreking en gebed wilt maken; opdat ons volk wete wat er omga; van den ernst der zaak doordrongen zij en zich alzoo voor God verootmoedige, dat deze school niet door ons aan God geofferd, maar ons van Hem uit genade gegund worde'.

Veel arbeid was er nog te verrichten na verspreiding der circulaire, maar eindelijk kwam het toch zover, dat op den 20sten October 1880 de Universiteit te Amsterdam kon worden geopend, onder den naam van de 'Vrije Universiteit'.

De naam duidde niet op een los zijn van haar beginsel, maar alleen daarop, dat deze Universiteit zou bezitten 'Souvereiniteit in eigen kring' zoals Kuyper dit in zijn machtige openingsrede aantoonde met de volgende woorden: 'Dat geen ander in Uw huis de baas kome spelen, maar ook dat ieder even vrij kan bouwen op het fundament van zijn beginsel'.

Hoe klein was het begin der V.U. vergeleken met de reeds bestaande Rijks-Universiteiten. Met vijf studenten begon men in 1880, doch niet geheel zonder tegenstand, daar er vaak 's morgens op de deuren der collegezalen geschreven stond: 'Laat varen alle hoop, gij, die hier binnentreedt'. Ondanks dat hebben hoogleraren en studenten doorgezet, met God, in het geloof, en dit is niet beschaamd, gezien de 1100 studenten in 1948.

3. Betekenis der V.U.

Hoe is het te verklaren dat deze V.U. in de jaren van haar bestaan een zo brede en belangrijke plaats in ons volksleven heeft kunnen veroveren? In de eerste plaats